

NÄRVÅRDARENS
ETISKA RIKTLINJER

SUPER

Red. Soili Nevala, Johanna Pérez och Mervi Lehtinen
Helsingfors 3/2019

Copyright © SuPer rf

tel. 09 2727 910 | E-post kera@superliitto.fi | www.superliitto.fi

F Ö R Ö R D

.....

Arbetet med social- och hälsovård, pedagogik och handledning skapar grunden för ett fungerande samhälle. Närvårdarna arbetar nära klienter och patienter som är beroende av en annan människas hjälp. Det arbete närvårdaren utför känner människor av i sitt dagliga liv.

Världen omkring oss förändras, den blir allt mer komplicerad och svår att behärska. Det finns många som behöver stöd för att få tillgång till nödvändiga tjänster och för att klara sig i vardagen.

I sitt yrke behöver närvårdaren stark yrkesetik, god interaktions- och samarbetsförmåga, respekt för evidensbaserad vård och praktiska färdigheter. Varje studerande och utexaminerad närvårdare ansvarar i sitt arbete för att yrkes-etiken förverkligas och för att främja det gemensamma bästa.

Varje arbetsplats har sina egna, gemensamt överenskomna direktiv och regler. Yrkesutbildade personer har i sitt arbete med vård och omsorg ytterligare stöd av den stabila värdegrund som utbildningen har gett och av branschens gemensamma etiska principer.

De yrkesetiska riktlinjerna är avsedda som stöd för branschens studerande och arbetstagare, i synnerhet i sådana situationer där val måste göras och beslut fattas som påverkar klientens liv, välfärd och rättigheter. Etiska och moraliska val gör vi hela tiden: varje gång vi gör eller inte gör något, är det ett etiskt val.

Silja Paavola
ordförande

SOCIALVÅRD, HÄLSOVÅRD, PEDAGOGIK OCH HANDLEDNING

.....

Närvårdarens arbete är att stödja, handleda, vårda, ha omsorg om, fostra samt främja hälsa och rehabilitering utgående från patientens och klientens fysiska, psykiska, sociala, andliga och religiösa behov.

Av närvårdaren krävs goda färdigheter i fråga om människorelationer och interaktion samt ärlighet och förmågan att ha att göra med människor. Branschens yrkesfolk arbetar konstruktivt och visar uppskattning för både sitt eget och andras arbete. Yrkesverksamhet förutsätter att den egna yrkesskickligheten kontinuerligt uppdateras. Närvårdaren binder sig vid branschens gemensamma mål och värden samt vid godkända arbetsrutiner.

Arbetet med socialvård, hälsovård, pedagogik och handledning vilar på gemensamt godkända värden. Yrkesverksamheten styrs av branschens lagstiftning och yrkesetiska principer. Med hjälp av yrkesetiskt kunnande kan man säkerställa att människors rättigheter och välfärd förverkligas så rättvist som möjligt mellan olika klienter och klientgrupper. Målet är att främja ett gott liv och social rättvisa.

Arbetstagarens etiskhet kommer till uttryck i all hens verksamhet. På det abstrakta planet innebär etiska överväganden att man undersöker och hanterar följderna av yrkesrelaterade val, föremålen för de valda metoderna och följderna av att dessa metoder används. I tal framhävs respekten för andra människor och rättvisan. I den praktiska verksamheten konkretiseras det etiska i handlingar och får uttryck i en förtroendefull relation som byggs upp mellan klienten och den yrkesutbildade personen.

Närvårdarens arbete regleras av många lagar och stadganden som alla ska följas. Närvårdaren ska respektera klienters och familjers individualitet liksom också grupper

och samfunds etniska och kulturella pluralism. Närvårdaren respekterar klientens och patientens självbestämmanderätt och står alltid för god service. Det är arbetstagarens skyldighet att bemöta alla patienter och klienter jämlikt oberoende av ålder, kultur, kön, civilstånd, förmågor, samhällliga eller ekonomiska ställning, politiska åsikter, hudfärg eller andra fysiska egenskaper, sexuella inriktning, religion eller övertygelse.

Arbetet med socialvård, hälsovård, pedagogik och handledning grundar sig på förtroende. Patienter och klienter avslöjar privata angelägenheter som har att göra med privatliv, familj, anhöriga och närstående samt arbete. Sekretess är av särskild betydelse för klientrelationen men gäller också för arbetsgemenskapen och för sådan information som anses vara arbetsgivarens affärshemligheter. Arbetstagarna är bundna av lagstadgad sekretess och dataskydd. Stadgandena om sekretess gäller också för sociala medier. Det är viktigt att veta vad man kan dela som gäller klienter och arbete och vad som är accepterat i fråga om att använda sociala medier under arbetstid. Arbetsgivaren kan utfärda förbud mot att använda sociala medier under arbetstid. Arbetstagaren har lojalitets- eller trohetsplikt gentemot arbetsgivaren. Denna skyldighet innebär att man ska avstå från offentlig kritik och att sekretessen inte får brytas.

Lagstadgad anmälningsskyldighet innebär att en yrkesutbildad person, trots sekretessbestämmelserna, är skyldig att göra barnskyddsanmälan eller anmälan om ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten.

Närvårdarens arbete styrs också av spelreglerna för arbetslivet i Finland. Arbetstagarna har varierande kulturbakgrund men reglerna som styr arbetet är de samma för alla. Närvårdarens arbete är till sin natur självständigt, multiprofessionellt och nätverksbaserat. På arbetsplatserna får studerande handledning och deras yrkeskunnande utvärderas. Arbetsplatsernas och läroinrättningarnas arbetstagare och studerande förutsätts förbinda sig till att följa de gemensamma yrkesetiska principerna.

NÄRVÅRDARYRKET

Närvårdarens arbete är att stödja tillväxt, utveckling och välfärd, att främja hälsa, vårda sjuka, stödja rehabilitering, att upprätthålla hopp samt omtanke och omsorg. Närvårdaren arbetar som medlem i en arbetsgrupp och självständigt, med ansvar för det egna arbetet. Arbetet utförs tillsammans med klient eller patient och hens anhöriga, vid behov också för deras räkning. Närvårdaren gör det möjligt för klienten att uttrycka sin åsikt och påverka i sina egna angelägenheter. Närvårdaren stöder klientens känsla av kraftfrigörelse och möjliggör agentskap.

Ett klientcentrerat förhållningssätt är utgångsläget för etiskt handlande i mötet med människan. Ett respektfullt bemötande förutsätter av närvårdaren finkänslighet och en förmåga att lyssna. Närvårdaren fattar i sitt arbete beslut som inverkar på klienternas liv, hälsa och välmående. Besluten handlar till en del om små och omärkbara val, som görs för eller tillsammans med patienter och klienter, men de kan ha stor betydelse i den enskilda individens liv. Arbetstagaren får inte kränka patientens och klientens integritet utan ska tvärtom säkerställa att självbestämmanderätten förverkligas.

Närvårdarens arbete förutsätter kontinuerlig vilja och beredskap att identifiera, överväga och lösa etiska problem förknippade med arbetet. I arbetet ställs man inför svåra avgöranden som inte har något entydigt svar. Etisk belastning uppstår när närvårdaren upplever konflikt i korstrycket mellan god vård och vardagens realiteter. I konfliktsituationer framhävs betydelse av en professionell hållning och av att inom arbetsgemenskapen diskutera etiska frågor. Arbetstagaren har rätt till stöd och arbetarskydd.

Närvårdarens egen verksamhet ska till alla delar vara etiskt hållbar. Närvårdaren har yrkesetisk skyldighet att skydda hälsan för de personer som är i hens vård. Lagen om

smittsamma sjukdomar förutsätter till exempel vaccinationsskydd av alla som arbetar i klient- och patientutrymmen vid verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården där man vårdar klienter eller patienter som medicinskt sett är utsatta för allvarliga följder av smittsamma sjukdomar.

NÄRVÅRDARENS ETISKA RIKTLINJER

.....

Etisk verksamhet är resultatet av en personlig och social process. Närvårdaren växer till en etiskt fungerande individ i den kulturmiljö och som en del av den arbetsgemenskap där hen verkar. En förutsättning är att närvårdaren är medveten om sin egen värdegrund och om var denna står i förhållande till de värden som yrket förutsätter.

RESPEKT FÖR MÄNNISKOVÄRDET

Närvårdarens arbete har sin grund i respekt för människovärdet och livet. Varje människa ska ha möjlighet att växa och utvecklas och rätt till ett gott och värdigt liv, oavsett livssituation. I sitt arbete vårdar närvårdaren varje människa på ett bra och värdigt sätt genom att bemöta och behandla patienten som en unik individ. Närvårdaren respekterar och skyddar människans integritet och egendom genom att beakta individens personliga livsvärden och livsstil. Närvårdaren talar till patienten och klienten i enlighet med respektive persons önskemål

SJÄLVBESTÄMMANDERÄTT

Närvårdaren respekterar individens självbestämmanderätt och stöder rätten till ett självständigt, gott liv och delaktighet i beslut som gäller vården. Närvårdaren främjar känsla av delaktighet hos patient och klient och ser för sin del till att vården sker i samförstånd med patienten och klienten. Med delaktighet avses en helhet där alla

aspekter av verkligheten ses och erkänns. Utgångspunkten är att också de klienters och patienters vilja måste respekteras vilka inte själva kan besluta om sin vård. Deras vilja ska så vitt möjligt utredas. Ett livstestamente ska respekteras. Närvårdaren följer gällande lagstiftning om självbestämmanderätt och handlar alltid i klientens intresse när denna rätt måste begränsas.

RÄTTVISA

Närvårdaren sköter sin samhällliga uppgift i medvetande om klienternas och patienternas rättigheter samt den lagstiftning som är relaterad till dem. Närvårdaren främjar klienternas och patienternas sociala rättvisa och välfärd och försvarar deras delaktighet så långt som möjligt, med beaktande av tillgängliga resurser.

JÄMLIKHET

Närvårdaren främjar för egen del jämlikhet i sitt arbete och i arbetsgemenskapen. Hen behandlar alla klienter och patienter samt anhöriga och arbetskamrater lika, oberoende av social ställning, livssituation, kön, ålder, religion, kultur, etnisk bakgrund, övertygelse eller åsikter.

ANSVAR

För sitt eget arbete svarar närvårdaren i första hand för klienten, patienten och arbetsgivaren. Närvårdaren ser till att hålla sin yrkesskicklighet uppdaterad. Hen bär det etiska ansvaret för besluten som fattas i arbetet och är ärlig. Närvårdaren vårdar patienter och klienter i enlighet med vård- och serviceplanerna. Hen bär sin del av ansvaret för klienternas och patienternas samt arbetsmiljöns säkerhet. Närvårdaren handlar i förtroende och följer tystnadspikten samt förbinder sig att följa arbetsplatsens spelregler för sociala medier.

GEMENSKAP

Närvårdaren samarbetar på ett konstruktivt sätt med andra yrkesgrupper för patienternas bästa. Hen för fram sina egna synpunkter på hur arbetet och arbetsgemenskapen kan utvecklas och tar också upp svåra frågor. Närvårdaren tar hand om sitt eget välbefinnande i arbetet och bidrar för egen del till arbetsgemenskapens välbefinnande. Hen deltar aktivt i utvecklandet av branschen och yrket, både i arbetsgemenskapen och i samhället, samt visar i olika sammanhang att hen värdesätter sitt arbete.

HOPP

Hopp är ett grundelement i människans liv, en förutsättning för lyckad anpassning och livets basresurs som främjar välbefinnandet. Hoppet är av central betydelse för vården. Det är viktigt för patienten och klienten och de anhöriga men också förvårdarna och hela den vårdande organisationen. En viktig uppgift för närvårdaren är att upprätthålla och stärka klientens och de anhörigas hopp. För att det ska vara möjligt att upprätthålla och stärka klienternas och de anhörigas hopp behöver vårdarens hopp också upprätthållas och stärkas. Att stärka hoppet är en del av hälsofrämjandet. Detta förutsätter en förtroendefull klientrelation och föds genom interaktion.

NÄRVÅRDARLÖFTET

Jag lovar att i mitt arbete som närvårdare respektera klientens människovärde och befrämja ett gott liv.

Jag lovar att stödja människans tillväxt och utveckling, funktionsförmåga och egen aktivitet samt att befrämja hälsa och vårda sjuka.

Jag lovar att sköta dem som behöver hjälp, förebygga marginalisering, lindra mänskligt lidande från livets början ända fram till livets slut.

Jag lovar att följa yrkesetiska principer och tystnadsplikt, utveckla min yrkesskicklighet samt befrämja mitt eget och arbetsamfundets välbefinnande i arbetet.

Jag förbinder mig att utveckla både min arbetsgemenskap och social- och hälsovårdsbranschen samt pedagogik.

KÄLLOR

Uppdaterad lagstiftning: www.finlex.fi

Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet 2017. Talentia ry.

Lähihoitajan eettiset ohjeet (2009). SuPer ry.

Teknologia ja etiikka sosiaali- ja terveysalan hoidossa ja hoivassa (2010)
ETENE-julkaisuja 30. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet (2001).
ETENE-julkaisuja 1. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Vanhuus ja hoidon etiikka (2008). Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen
neuvottelukunnan raportti. ETENE-julkaisuja 20. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Vuori-Kemilä, Lindroos, Nevala & Virtanen (2008). Ihmisen hyvä.
Etiikka lähihoitotyössä. WSOY.

FINLANDS NÄRVÅRDAR- OCH PRIMÄRSKÖTARFÖRBUND SUPER

Banmästargatan 12, 00520 Helsingfors

tel. 09 2727 910

www.superliitto.fi

SUPER